

1961

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ ๙๐๔
วันที่รับ ๒๕๔๕
เวลา ๑๐.๒๙

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ถนนราชดำเนินนอก กทม. 10200 40/55

๒ กุมภาพันธ์ 2545

กษ. รับที่ ๒๓
รับที่ ๓ กพ ๕๕
เวลา ๑๒.๒๐ น.

เรื่อง การขอรับความเห็นชอบเข้าไปดำเนินการก่อสร้างอุโมงค์ผันน้ำในพื้นที่ป่าไม้

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมที่ วว 0804/12777

ลงวันที่ 12 พฤศจิกายน 2544 จำนวน 7 แผ่น

ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้นำเสนอเรื่องกรมชลประทานขอเข้าทำประโยชน์พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ เพื่อก่อสร้างอุโมงค์ผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ลงสู่พื้นที่พัฒนาลุ่มน้ำลำพะยัง ของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์และมุกดาหาร ให้คณะรัฐมนตรีผ่อนผันการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ และคณะกรรมการกลั่นกรองเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีคณะที่ 5 ได้จัดให้มีการประชุมครั้งที่ 9/2544 เมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2544 โดยที่ประชุมมีมติให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาดำเนินการศึกษาและกำหนดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป นั้น

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้พิจารณารายงานการศึกษาสิ่งแวดล้อมและสำรวจสภาพพื้นที่ในเบื้องต้นแล้ว เห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมและแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอไว้ในรายงาน และให้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่า การเลือกเส้นทางอุโมงค์ผันน้ำเป็นองค์ประกอบหลักที่จะนำมาซึ่งผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำข้อสังเกตในการพิจารณาทางเลือกสำหรับการก่อสร้างอุโมงค์ รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ

ในการนี้กรมชลประทาน จะได้พิจารณาดำเนินการตามที่สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเสนอโดยเคร่งครัด

...จึงเรียนมา...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชูชีพ ชาญสวัสดิ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมชลประทาน

สำนักพัฒนาแหล่งน้ำ 2

โทร. 0-2241-5063

โทรสาร 0-2241-0801

42/55

ที่ ว 0804/ 12777

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม
ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระรามที่ 6
กรุงเทพฯ 10400

12 พฤศจิกายน 2544

เรื่อง การก่อสร้างอุโมงค์ผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ลงสู่พื้นที่พัฒนาลุ่มน้ำลำพะยัง ของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์-มุกดาหาร

เรียน อธิบดีกรมชลประทาน

อ้างถึง หนังสือกรมชลประทาน ที่ กษ 0324/4112 ลงวันที่ 27 กันยายน 2544

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1) มาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม โครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์-มุกดาหาร
- 2) ข้อคิดเห็นในการเลือกเส้นทางอุโมงค์ผันน้ำโครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์-มุกดาหาร

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมชลประทานได้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายงานการศึกษาสิ่งแวดล้อม โครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์-มุกดาหาร ให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมพิจารณา เนื่องจากเป็นโครงการมีพื้นที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม พิจารณารายงานการศึกษาสิ่งแวดล้อม โครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์-มุกดาหาร แล้วเห็นชอบกับรายงานโดยให้ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมและแผนการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เสนอไว้ในรายงาน และให้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังปรากฏรายละเอียดในเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

อนึ่ง สำนักงานเห็นว่าการเลือกเส้นทางอุโมงค์ผ่นน้ำเป็นองค์ประกอบหลักที่จะนำมาซึ่งผลกระทบสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำข้อสังเกตในการพิจารณาทางเลือกสำหรับการก่อสร้างอุโมงค์ ดังปรากฏรายละเอียดในเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย 2

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ได้สำเนาแจ้งให้กรมป่าไม้ทราบ
ด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภิชัย ขวเจริญพันธ์)

รองเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม

กองวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

โทร. 0-2298-6055 , 0-2271-4232 – 8 ต่อ 178,277

โทรสาร. 0-2298-6055

มาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผืนน้ำ
อ่างเก็บน้ำห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใตโครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์ - มุกดาหาร

1. ในการดำเนินการขุดอุโมงค์ผืนน้ำ จะต้องเลือกวิธีการ วัสดุและอุปกรณ์ที่จะก่อให้เกิดผลกระทบกับชั้นหินข้างเคียงน้อยที่สุด
2. จะต้องทำการตรวจวัดค่าของแรงสั่นสะเทือนในระหว่างการดำเนินการก่อสร้างอุโมงค์ โดยถือแนวชุดเจาะอุโมงค์เป็นจุดศูนย์กลางเพื่อนำไปประเมินค่าของอัตราการรั่วซึมของน้ำภายหลังการก่อสร้าง
3. ให้รักษาสภาพร่องน้ำตามธรรมชาติที่อยู่ตามแนวความลาดชันของภูเขาให้มีสภาพเดิม เพื่อรักษาสภาพร่องระบายน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป โดยเฉพาะในทางเลือกที่ 2 นั้น อยู่ใกล้กับแนว Fracture Zone
4. หากไม่จำเป็นต้องขนย้ายชั้นหินที่อยู่ในส่วนฐานรากของภูเขา (Talus) เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกในการก่อสร้างนั้น ไม่ควรมีการขนย้ายวัสดุดังกล่าวออกจากพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อความแข็งแรงของชั้นหินที่อยู่เหนือโครงการ
5. ให้ทำการปลูกต้นไม้ในบริเวณโดยรอบอุโมงค์ส่งน้ำ รวมทั้งด้านบนอุโมงค์ โดยใช้พันธุ์ไม้เดิม (Indigenous species) ที่อยู่ในบริเวณภูเขาภูักดี เพื่อรักษาสภาพนิเวศป่าไม้เดิมไว้
6. ในการวางแนวท่อเพื่อส่งน้ำจากบ่อพักไปยังพื้นที่ชลประทาน หากแนวท่อส่วนใดจะต้องตัดผ่านทางน้ำธรรมชาติจะต้องวางแนวท่อลอดทางน้ำธรรมชาติ เพื่อมิให้ท่อน้ำก่อให้เกิดผลกระทบกับระบบทางน้ำผิวดิน และการพังทลายของตลิ่ง
7. เศษดิน เศษหินที่เกิดขึ้นจากการขุดอุโมงค์ผืนน้ำ จะต้องนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงโดยรอบอุโมงค์ หรือหากวัสดุมีคุณสมบัติไม่เหมาะสมเพียงพอ จะต้องนำไปเก็บกองหรือใช้ประโยชน์ในบริเวณที่จะสร้างเป็นที่พักน้ำก่อนแจกจ่ายให้กับพื้นที่ชลประทาน
8. ในการสร้างถนนขนานไปกับแนวท่อเพื่อประโยชน์ในการขนส่งวัสดุ หรือเพื่อการบำรุงรักษาในช่วงหลังการก่อสร้างจะต้องสร้างเป็นถนนขนาดเล็ก ความกว้างไม่ควรเกิน 4 เมตร ตลอดแนวเส้นทาง ทั้งนี้ เพื่อลดผลกระทบจากการสร้างถนน เนื่องจากพื้นที่อยู่ในแนวป่าสงวนแห่งชาติ และในกรณีที่ถนนตัดผ่านทางน้ำธรรมชาติจะต้องฝังท่อที่มีขนาดเพียงพอให้การระบายน้ำไปได้ตามปกติ
9. การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่โครงการทั้ง 2 จังหวัด รับรู้ข้อเท็จจริงของโครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผืนน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ – ลำพะยัง จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ควรกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการในระยะยาวด้วย เพื่อมิให้เกิดการขัดแย้งของประชาชนในอนาคต
10. แผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดินโดยสรุปผลให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ทราบ

10.1 สถานีเก็บตัวอย่างน้ำผิวดิน

- 1) อ่างเก็บน้ำห้วยไผ่
- 2) อ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบน
- 3) ลำพะยัง พื้นที่ชลประทานบริเวณบ้านนาวี
- 4) ลำพะยัง บ้านดอนไม้คุ่ม
- 5) ห้วยบง พื้นที่ชลประทานบริเวณบ้านกุดลิ้มคุ่มเก่า
- 6) ลำพะยัง พื้นที่ชลประทานบริเวณบ้านกุดลิ้มคุ่มใหม่

10.2 ดัชนีที่ตรวจวัด

- 1) อุณหภูมิ
- 2) ความเป็นกรด-ด่าง
- 3) ความขุ่น
- 4) ปริมาณตะกอนแขวนลอย
- 5) ไนโตรเจนและน้ำมัน
- 6) ปริมาณตะกอนทั้งหมด
- 7) ออกซิเจนละลายน้ำ
- 8) ค่าบีโอดี
- 9) ไนเตรท
- 10) ฟอสเฟต
- 11) โคลิฟอร์มทั้งหมด

10.3 ระยะดำเนินการ

- 1) ปีละ 2 ครั้ง ในฤดูฝนและฤดูแล้ง
- 2) ดำเนินการเป็นเวลา 5 ปี

11. จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการแก้ไขและพัฒนาสิ่งแวดล้อมโครงการก่อสร้างท่อลำเลียง
ผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ – ลำพะยัง โดยกำหนดวิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินการ งบประมาณและวิธี
การประเมินผล พร้อมแจ้งผลการดำเนินงานให้สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมทราบ

11.1 แผนปฏิบัติการติดตามและประเมินผลสภาพพื้นที่หลังการปลูกป่า

11.2 แผนปฏิบัติการติดตามและประเมินผลการรั่วซึมของอ่างเก็บน้ำหลังจากการ
ดำเนินโครงการแล้ว

11.3 แผนปฏิบัติการติดตามและประเมินผลจากการใช้วัชพืชระเบิด

- 11.4 แผนปฏิบัติการติดตามการพังทลายและพัดพาของดิน บริเวณพื้นที่เก็บกอง
เศษดิน เศษหิน บริเวณที่ตั้งถังพักน้ำ แนวก่อสร้างถนนและท่อส่งน้ำ
- 11.5 แผนปฏิบัติการติดตามและประเมินผลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน
ในพื้นที่โครงการ
- 11.6 แผนปฏิบัติการติดตามการตื่นเงินบริเวณปากอุโมงค์ผันน้ำ

ข้อคิดเห็นในการเลือกเส้นทางอุโมงค์ผันน้ำโครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผันน้ำ

ห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดกาฬสินธุ์-มุกดาหาร

สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม ได้พิจารณาเห็นว่าการเลือกเส้นทางอุโมงค์ผันน้ำจะเป็นปัจจัยหลักในการพิจารณาผลกระทบ ดังนั้น สำนักงานจึงได้นำข้อคิดเห็นในการเลือกเส้นทางอุโมงค์ผันน้ำโครงการก่อสร้างท่อลำเลียงผันน้ำอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่-ลำพะยัง ภายใต้โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อการพัฒนาทางเลือกที่ดีที่สุด โดยมีรายละเอียดข้อคิดเห็นดังต่อไปนี้

1. ในการเลือกเส้นทางอุโมงค์ผันน้ำที่เหมาะสม การใช้ขนาดของพื้นที่ที่แนวท่ออุโมงค์จะต้องผ่านพื้นที่ป่าชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ เป็นเกณฑ์หลักในการคัดเลือกแนวทางอุโมงค์อาจจะไม่ถูกต้อง เนื่องจากตัวแนวของอุโมงค์ผันน้ำทั้ง 3 แนวทางนั้นอยู่ใต้พื้นที่ที่จัดอยู่ในเขตป่าชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับป่าเป็นเพียงผลกระทบในช่วงที่มีการก่อสร้าง หากมีมาตรการฟื้นฟูป่าไม้ในระยะต่อมาจะทำให้สภาพป่าฟื้นกลับสู่สภาพเดิมได้

2. เนื่องจากการขุดอุโมงค์ผันน้ำเป็นส่วนหนึ่งของโครงการผันน้ำ ซึ่งจะต้องมีการวางแผนท่อ 2 ส่วน ได้แก่ แนวท่อส่งน้ำไปยังพื้นที่ชลประทาน และอีกแนวหนึ่ง ได้แก่ ท่อที่จะผันน้ำไปลงยังอ่างเก็บน้ำลำพะยังตอนบน ทั้งนี้ แนวท่อส่วนที่สองนั้นจะต้องวางขนานไปกับลุ่มน้ำของภูเขาภูบักดี การเลือกตำแหน่งของอุโมงค์ไถ่ลอกออกไปจะเพิ่มระดับของผลกระทบจากการวางท่อตลอดแนวฐานของภูเขา "ภูบักดี" โดยเฉพาะแนวท่อจะก่อให้เกิดการขัดขวางการไหลของน้ำจากภูเขา ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องถึงความมั่นคงของภูเขาส่วนที่อยู่ด้านบน ทั้งนี้ ระยะทางของแนวท่อจากทางเลือกที่ 3 ที่อยู่ใกล้ที่สุดจะเป็นเพียงประมาณ 1,944 เมตร และจะเพิ่มเป็น 4,053 เมตร สำหรับทางเลือกที่ 1 และ 2

3. ในการพิจารณาตำแหน่งของปลายท่อที่จะเปิดรับน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่นั้น หากพิจารณาถึงปริมาณน้ำ และระดับน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่แล้ว บริเวณปลายท่อของแนวทางเลือกที่ 3 จะอยู่ในตำแหน่งที่มีปริมาณน้ำหรือระดับน้ำจะสูงกว่าแนวทางเลือกที่ 2 และ 1 ซึ่งจะทำให้การผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่มีประสิทธิภาพและสามารถให้ประโยชน์ได้ทุกฤดู

4. จากข้อมูลเบื้องต้นทางด้านธรณีวิทยา พบว่า ในบริเวณใกล้เคียงกับทางเลือกที่ 1 และ 2 นั้น มีโครงสร้างที่แสดงให้เห็นว่าเป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจาก Fault และในส่วนด้านผิวดิน จะพบว่าแนวทางเลือกที่ 1 และ 2 อยู่ใกล้กับแนวร่องระบายน้ำตามธรรมชาติ และอยู่ใกล้กับแนวของ Fracture Zone การขุดอุโมงค์จะไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะก่อให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่ชั้นหินที่จะแตกหักเพิ่มขึ้น และจะ

ทำให้บริเวณดังกล่าวมีความมั่นคงลดลง หรืออาจจะขยายตัวทำให้หินเกิดแตกร้าวจนถึงพื้นที่น้ำท่วมถึง อาจเก็บน้ำห้วยได้และนำมาซึ่งการซึมออกของน้ำ ส่วนในแนวทางเลือกที่ 3 นั้น ระยะทางของความยาว อุโมงค์และลักษณะโครงสร้างจะมีความมั่นคงแข็งแรง และหากมีการรั่วซึมจะไม่สามารถผ่านชั้นหินที่มีความลาดชันทั้งสองด้านได้

5. ในการพิจารณาทางเลือกของอุโมงค์ผันน้ำ จะต้องนำความเหมาะสมทางด้าน เศรษฐศาสตร์มาประกอบด้วย และการสร้างอุโมงค์ผันน้ำนั้นจะต้องพิจารณาทั้งโครงการ ซึ่งได้แก่ การ ก่อสร้างอุโมงค์ การก่อสร้างท่อส่งน้ำ ปริมาณน้ำที่จะขนส่งผ่านท่อ จำนวนพื้นที่ชลประทาน และระบบ อำนวยความสะดวกในการส่งน้ำ เป็นต้น ซึ่งหากการประเมินความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์เฉพาะ ค่าก่อสร้างอุโมงค์แล้ว เนื่องจากความยาวของทางเลือกที่ 3 นั้น ราคาค่าก่อสร้างจะสูงที่สุด แต่หากรวม ค่าอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น อาจจะทำให้ทางเลือกที่ 3 มีความเหมาะสมทางเศรษฐศาสตร์มากกว่า ทางเลือกอื่น ๆ